

SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Perioodi 2021–2027 kalapüügi
investeeringutoetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 42 lõike 1 ja 52 lõike 3 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna nõunik Margus Medell (tel 625 6239 margus.medell@agri.ee) ja sama osakonna nõunik Juhani Papp (tel 56 282 578 juhani.papp@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Karina Torop (tel 625 6520 karina.torop@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523 laura.ojava@agri.ee).

Eesti riikliku kalalaevaregistri andmetel on 2023. aasta seisuga Eestis kasutusel 2524 erinevat kalapüügilaeva, sealhulgas 1984 alla 12 meetrist laeva, mida kasutatakse kalapüügiks rannikumeres ja 509 alla 12 meetrist laeva, mida kasutatakse kalapüügiks siseveekogudel. Traalpüügisektoris on aktiivses kasutuses 25 kalalaeva ja kaugpüügil 6 kalalaeva. Eesti kalalaevade keskmine vanus on suhteliselt kõrge, meresegmentides (4S1, 4S2 ja 4S3) keskmiselt 27 aastat (sh Läänemere traallaevastiku puhul 33 aastat, rannapüügisegmendis 24 aastat ning kaugpüügis on kalalaevade keskmiseks vanuseks 28 aastat). Sisevete laevade (segment 4S4) keskmine vanus oli 2023. aasta lõpu seisuga 28 aastat. Arvestades Eesti kalalaevade kõrget keskmist vanust on vajalik suunata laevastikku kaasajastamisele, seda eriti energiakulu, töötingimuste ja ohutuse ning kala kvaliteedi tagamise osas. Kuna investeeringud kalalaevade moderniseerimisse on mahukad, siis laevade omanikud neid üldjuhul ilma toetuseta teha ei suuda.

Eesti rannikumeres ja siseveekogudel tegeleb kutselise kalapüügiga kutselise kalapüügi registri andmetel 1428 kalapüügiloa omanikku ning kalapüügilubadele on kantud ca 2300 kalurit. Talvisel jääaluse kalapüügi perioodil (detsember – veebruar) püütakse keskmiselt 431 tonni, mis on keskmiselt 14,4% kogu aasta saakidest. Vähemal või suuremal määral tegeleb jääaluse kalapüügiga keskmiselt 620 kalapüügiloa omanikku, mis moodustab 43% Eesti ranna- ja sisevete kalapüügiloa omanikest. Peamised liigid, mis annavad kaluritele sissetulekuid talvisel kalapüügil on ahven, haug, koha ja latikas. Siseveekogudel saab jääaluse kalapüügiga tegeleda üldreeglina 2 kuud, külmemate ilmade puhul 3 kuud. Rannikumeres tekib püsiv jääkate ilmasteenistuse andmetel üldreeglina jaanuaris ning püsib märtsi lõpuni. Üldiselt on püsiva jääkatega talvede arv Läänemere avaosas vähenenud, kuid rannikumere jääkate on piisav, et traditsioonilise jääaluse kalapüügiga tegeleda. Püükide analüüsist saab järeldada, et jääalune kalapüük on perspektiivne ning parandab Eesti ranna- ja sisevete kalurite konkurentsivõimet, pikendades perioodi, mil on võimalik tegeleda kalapüügiga ning saada kalapüügist tulu. Paraku on praegu kasutuses olevad jääaluse püügiga tegelemiseks vajalikud seadmed ja vahendid vananenud ja ei taga vajalikku tööohutust ja efektiivsust püügi korraldamiseks.

Kontrolli ja järelevalve seadmete toetuse eesmärk on tagada elektrooniliste andmete edastamine, püügitegevuse seire ja tõhusam järelevalve. Euroopa Liidu kalanduse kontrollimääruse nõuete täitmiseks rahastatakse ka investeeringuid kaugseire seadmetesse (nt kaamerad, sensorid),

väikesemahulise rannapüügi digitaalse andmeedastuse seadmetesse ja kalalaevade mootorivõimsuse kontrollimise seadmetesse.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 13 paragrahvist.

Eelnõu esimese peatükiga sätestatakse meetme määruse üldsätted.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määrusega kehtestatakse „Euroopa Merendus-, Kalandus ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021 – 2027 (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Perioodi 2021–2027 kalapüügi investeeringutoetus“ raames antava toetuse andmise, kasutamise ja maksmise tingimused ning kord.

Eelnõu teise peatükiga sätestatakse toetuse andmise eesmärk, toetatavad tegevused, toetatava tegevuse määr, suures ja vorm, abikõlblikud ja abikõlblmatud kulud, nõuded ostumenetlusele ning nõuded toetuse taotlejale.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja toetatavad tegevused.

Lõikega 1 sätestatakse toetuse andmise eesmärk, mis on vähendada kalapüügi ökoloogilist jalajälge, suurendada energia efektiivsemat kasutamist kalalaeva pardal, arendada ranna- ja sisevete püügil jääalust kalapüüki ning parandada töötingimusi ja ohutust kalalaeva pardal ja jääalusel kalapüügil. Tagada kalapüügitegevuse seire, tõhusam järelevalve ja elektroonsete püügiandmete edastamine. Meede panustab EMKVF-i rakenduskava 2021–2027 prioriteedi 1 „kestliku kalapüügi soodustamine ning vee bioloogiliste ressursside taastamise ja kaitsmise edendamine“ erieesmärgi 1 „majanduslikult ja sotsiaalselt kestliku ning keskkonnasäästliku püügitegevuse tugevdamine“ sekkumise „kalapüügi investeeringutoetus“ ja erieesmärgi 4 „tõhusa kalanduse kontrolli edendamine, sealhulgas võitlus ebaseadusliku ja reguleerimata kalapüügi vastu ja usaldusväärsete andmete hankimine teadmispõhiste otsuste tegemiseks“ eesmärkide saavutamisse. Meede panustab Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisse, samuti panustab meede PÕKA eesmärgi „keskkonnateadlikult ja jätkusuutlikult kalavarusid majandades on kalavarud heas seisus“ saavutamisse.

Lõike 2 punktiga 1 sätestatakse, et meetme eesmärkide saavutamiseks antakse toetust riikliku kalaevaregistri segmentidesse 4S1 (Läänemerel püüdvad kalalaevad, mille üldpikkus on 9 meetrit ja üle selle, kui alusel kasutatakse traalpüünist, 15 meetrit ja üle selle, kui kalalaeval kasutatakse nakkepüünist), 4S2 (Läänemerel püüdvad rannapüügilaevad alla 15 meetri kogupikkusega), 4S3 (merel, välja arvatud Läänemerel püüdvad kalalaevad mille kogupikkus on 24 meetrit ja üle selle, kaugpüügi kalalaevad) ja 4S4 (siseveekogudel kasutatavad laevad) kantud kalalaevade pardal tehtud investeeringuteks, mis vähendavad kalapüügi ökoloogilist jalajälge, suurendavad energia efektiivsemat kasutamist ning parandavad tööohutust. Näiteks investeeringud ranna- ja sisevete püügi aluste keretöösse, laevakere katmine plastikuga seest ja väljast, täiendavate reelingute ja redelite lisamine, kajutite ja varjualuste rajamine laevale, kala säilitustingimuste parandamine, laeva manööverdamistingimuste parandamine (vöörikruvid) jms. Investeeringud pardavarustusse, näiteks vintsid, tõstukid, pardarullid püüniste püügile asetamise ja püügilt eemaldamise lihtsustamiseks, võrgumasinat ostmine, täiendava valgustuse paigaldamine alusele jms. Navigatsiooniseadmete ostmine, välja arvatud seadmed, mis võimaldavad leida kala, juhul, kui kala leidmise seadmed on integreeritud navigatsiooniseadmesse siis ei ole sellise navigatsiooniseadme ostmine lubatud. Traal- ja kaugpüügi laevade pardal tehtavad investeeringud, mis panustavad energiasäästu ja ressursitõhususe tõstmisesse, näiteks energiasäästlikumad vintsisüsteemid, tekivalgustuse üleviimine energiasäästlikumale LED süsteemile, jahutussüsteemide ümberehitus, energiasäästlikumad tõsteseadmed jms. Laevapere tööohutuse ja tervishoiutingimuste parandamine, näiteks kajutite, sauna, võimla ehitamine ja

sisustamine laevadel, kambüüsideadmete (pliidid, ahjud jne) ajakohastamine jms. Meresõiduohutuse tõhustamine, näiteks mootori ja masinaruumi alarm- ja kaitsesüsteemide rajamine, raadionavigatsiooni aparatuuri ja roolimaja tehnika kaasajastamine jms. Tegevused kala kvaliteedi parendamiseks, näiteks kala pumpamise süsteemide ostmine, laeva trümmide parendamine, laevakere moderniseerimiseks tehtavad tööd, välja arvatud hooldustööd. Kõik investeeringud, mis tehakse kalalaevade pardal ei või suurendada aluse võimsust ja kogumahtuvust. Investeeringud seadmetesse, mis on laeva pardal seadusega nõutud, ei ole lubatud, lubatud on selliste seadmete ostmine, mis ületavad seaduses kirjeldatud minimaalse taseme ning pakuvad laevameeskonnale paremaid tingimusi. Seadusega nõutud väikelaeva varustus on kirjeldatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministri määruses nr 32 (11.05.2011) „nõuded väikelaeva varustusele ning väikelaeva kategooriad vastavalt väikelaeva konstruktsioonile, samuti sellise väikelaeva ohutusnõuded, millega korraldatakse tasu eest vabaajareise. 4S1 ja 4S3 segmenti kantud laevade minimaalsed varustuse nõuded on sätestatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministri määruses nr 233 (29.09.2023) „laevade ohutusnõuded“

Lõike 2 punktiga 2 sätestatakse, et meetme eesmärkide saavutamiseks antakse toetust jääaluse kalapüügi arendamiseks neile väikesemahulise rannapüügiga tegelevatele kaluritele, kes tavapärase rannapüügi kõrval tegelevad ka jääaluse kalapüügiga jalgsi Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 2 lõike 2 punkti 14 alapunkti b mõistes. Tegevuse raames toetatakse investeeringuid, mis katavad kõik jääaluse kalapüügiga seotud tegevused, näiteks jääpuurid ja saed, transpordivahendid (lumesaanid, ATVd, haagised, hüdrokepterid jms). Vahendid, mis lihtsustavad püüniste asetamist püügile ja eemaldamist püügilt (veealused robotid, vintsid, generaatorid energia tootmiseks), kala kvaliteeti tagavad seadmed, navigatsiooniseadmed jms.

Võrreldes EMKF perioodiga on EMKVF perioodil otseselt pööratud tähelepanu jääaluse kalapüügi arendamisele. Eelmisel EMKF perioodil ei olnud võimalik jääaluse püügi korraldamiseks toetust taotleda, käesoleval perioodil on meetme raames välja kujundatud tegevused, mis katavad tervet jääaluse püügi korraldust, alates mootorsaagisest, transpordivahenditest (lumesaanid, ATVd, hüdrokepterid ja haagised), kuni püüniste püügile asetamise ja püügilt eemaldamise seadmeteni.

Lõike 2 punktiga 3 sätestatakse, et meetme eesmärkide saavutamiseks antakse toetust kalalaevaregistris segmentidesse 4S1, 4S2, 4S3 ja 4S4 kantud kalalaevade pardal tehtavateks investeeringuteks, mis tagavad kalapüügitegevuste seire, tõhusama järelevalve ja elektroonsete andmete esitamise Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 22 lõige 2 mõistes. Näiteks laevade seireseadmed (VMS või GPS seireseadmed), elektroonilised andmeedastusseadmed püükide deklareerimiseks, kaamerasüsteemide ning mootorivõimsuse pideva seire seadmete ostmine traal- ja kaugpüügi laevadele.

Lõike 2 punktiga 4 sätestatakse, et toetatakse investeeringuid seadmetesse (nutitelefonid ja tahvelarvutid), mis on vajalikud andmete elektrooniliseks esitamiseks (PERK püügiandmete elektroonse esitamise keskkond) ranna- ja sisevete kalapüügil, mida teostatakse kaluri kalapüügiloa alusel.

Võrreldes EMKF perioodiga on lõikes 2 punktides 3 ja 4 tegemist täiesti uue toetusmeetmega, mis võimaldab investeeringuid kalapüügi seire ja tõhusama järelevalve seadmetesse.

Lõikega 3 sätestatakse, et lõikes 2 punktides 1 – 4 nimetatud tegevuste alla kuuluvaid tegevusi ei toetata teise tegevuse alla kuuluva tegevusena. Näiteks, jääaluse kalapüügi arendamiseks mõeldud transpordivahendit ei või taotleda punktis 1 nimetatud tegevuste hulgas, mis on suunatud investeeringute tegemiseks kalalaeva pardal.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse toetuse vorm ja maksimaalne määr

Lõikega 1 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktides 1–4 sätestatud tegevuse toetatakse tegelikult tekkinud ja tasutud kulude alusel.

Lõikega 2 sätestatakse, et tegevuste elluviimiseks vajalik taotluse ja selles esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenuse kulu hüvitatakse ühikuhinna alusel. Ühikuhinna arvutamise meetodikas on juba arvesse võetud 50%-list toetusmäära ning ühikuhindadest täiendavalt toetust ei arvutata. Toetust makstakse summas 256 eurot ühe toetuse taotluse kohta ühikuhinna alusel.

Lõike 3 punktidega 1 ja 2 sätestatakse toetuse maksimaalsed määrad § 2 lõikes 2 punktis 1 nimetatud tegevuste elluviimisel.

Punktiga 1 sätestatakse maksimaalne toetusmäär 50% abikõlblikest kuludest ettevõtjale, kes tegeleb kutselise kalapüügiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 41 lõike 1 alusel saavad liikmesriigid kohaldada maksimaalset abi ülemmäära 50% abikõlblikest kuludest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 ühtegi toetuse erimäära rakendada ei luba.

Punktiga 2 sätestatakse maksimaalne toetusmäär 60% abikõlblikest kuludest ettevõtjale, kes tegeleb kutselise kalapüügiga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 2 lõige 2 punkt 14 alapunkt a tähenduses. Kuna tegemist on väikesemahulise rannapüügi toetamisega, on võimalik ettevõtjatele kehtestada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 7 nimetatud maksimaalne 100% toetusmäär, lähtuvalt sellest kehtestatakse ettevõtjatele, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga toetusmäär 60% abikõlblikest kuludest.

Lõikega 4 sätestatakse toetuse maksimaalsed määrad § 2 lõikes 2 punktis 2 nimetatud tegevuste (jääaluse kalapüügi arendamine) elluviimisel. Tegevusi võivad ellu viia ainult ettevõtjad, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga kaluri kalapüügiloa alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 2 lõige 2 punkt 14 alapunkt a tähenduses. Kuna tegemist on väikesemahulise rannapüügi toetamisega, on võimalik ettevõtjatele kehtestada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 real 7 nimetatud maksimaalselt 100% toetusmäär, lähtuvalt sellest kehtestatakse ettevõtjatele, kes tegelevad väikesemahulise rannapüügiga toetusmäär 60% abikõlblikest kuludest.

Lõikega 5 sätestatakse toetuse määr § 2 lõikes 2 punktis 3 ja 4 nimetatud tegevuste elluviimisel. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 22 lõige 2 sätestab järgmised tegevused:

- 1) selliste seadmete ostmine, kalalaeva pardale paigaldamine ja haldamine, mis on vajalikud laevade liikumistee jälgimise ja elektroonilise laevaandmete esitamise süsteemide jaoks;
- 2) selliste seadmete ostmine, pardale paigaldamine ja haldamine, mis on vajalikud kohustuslike elektrooniliste kaugseiresüsteemide jaoks, mida kasutatakse määruse (EL) nr 1380/2013 artiklis 15 osutatud lossimiskohustuse rakendamise kontrollimiseks;
- 3) selliste seadmete ostmine, pardale paigaldamine ja haldamine, mis on vajalikud mootori tõukejõu pideva kohustusliku mõõtmise ja salvestamise jaoks.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 lisa 3 rida 6 lubab eelpool nimetatud tegevusi toetada kuni 85% abikõlblike kulude maksumusest olenemata ettevõtte suuruselt ja liigist. Sätestatud tegevuste elluviimine on laeva kasutamiseks kohustuslik, seega on igati põhjendatud maksimaalse toetusmäära kasutamine.

Lõikega 3 sätestatakse, et kaluri kalapüügiloa alusel toimuva kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks ostetava seadme (nutitelefoni või tahvelarvuti) maksimaalne toetuse suurus on 300 eurot ühe seadme kohta. Kui suur on ostetava seadme hind, ei ole oluline. 300 eurot ühe seadme kohta on maksimaalne toetuse määr, mitte ühikuhind, mida kompenseeritakse lihtsustatud kulumeetodi alusel.

Lõikega 7 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktis 1 nimetatud tegevuste (investeeringud kalalaeva pardal) elluviimisel on maksimaalne toetust programmiperioodil toetuse saaja kohta 400 000

eurot. § 2 lõikes 2 punktis 2 nimetatud tegevuste (jääluse kalapüügi arendamine) elluviimisel on maksimaalne toetus programmiperioodil 20 000 eurot toetuse saaja kohta.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse abikõlblikud kulud

Lõikega 1 sätestatakse, et abikõlblikud on sellised § 2 lõikes 2 punktides 1–4 sätestatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis tehakse mõistlikult, sihtotstarbeliselt, majanduslikult otstarbekalt, ja kõige säästlikumal viisil ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikliga 63 ning mis on vajalikud toetuse eesmärgi saavutamiseks, sealhulgas kulutused, mis tehakse toetusobjekti nõuetekohaseks tähistamiseks.

Lõikega 2 sätestatakse, et taotluse osaks võib olla ettevalmistav töö taotluse dokumentide koostamiseks. Taotlusdokumentide ettevalmistav töö on abikõlblik ainult § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tööde elluviimisel.

Lõikega 3 sätestatakse, et maksimaalne § 2 lõikes 2 punktis 4 nimetatud seadmete (nutiseadmed ja tahvelarvutid kalapüügiandmete elektrooniliseks edastamiseks) arv ei või olla suurem kui taotlejale kuuluvate 4S2 või 4S4 segmenti kantud kalalaevade arv, millega on taotluse esitamise aastale eelneval kahel kalendriaastal püütud kala vähemalt 60 päeva, millest on maha arvatud need seadmed, millele on saadud toetust regionaalministri 25.septembri 2023. a määruse nr 63 või keskkonnaministri 31. jaanuari 2020. a määruse nr 10 § 20 lõike 6 punkti 2 alusel. Näiteks, ettevõtjal on üks 4S2 või 4S4 segmenti kantud laev, mis annab talle õiguse osta toetusega 1 nutiseade, eeldusel, et ta ei ole varem nutiseadmete soetamiseks toetust saanud. Ettevõtjal on 3 alust, mis on kantud 4S2 või 4S4 segmenti, seega võib ettevõtja soetada 3 nutiseadet, eeldusel, et ta ei ole varem nutiseadmete soetamiseks toetust saanud. Ostetud seadmed peavad võimaldama kalapüügi andmete elektroonilist edastamist PERK rakenduse kaudu.

EMKF perioodil oli selliste seadmete soetamine, mis on vajalik kaluri kalapüügiloa alusel toimuva kalapüügi andmete elektrooniliseks esitamiseks seotud kaluri kalapüügi lubade arvuga. EMKVF perioodil on see seotud aktiivses kasutuses olevate 4S2 või 4S4 segmenti kantud kalalaevade arvuga. Muudatus on tingitud sellest, et iga kalalaeva meeskond peaks olema varustatud sellise tehnoloogiaga, mis võimaldab nõuetekohaselt edastada kalapüügiandmeid.

Lõikega 4 sätestatakse tehnilised tingimused nutitelefonidele või tahvelarvutitele.

Lõikega 5 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktis 1 nimetatud töid 4S2 või 4S4 kalalaeva pardal, mis on väikelaeva konstruktsiooniline ümberehitus võib ellu viia ainult see ettevõtja, kellele on Transpordiamet väljastanud tegevusloa väikelaevade ehitamiseks meresõiduohutuse seaduse § 7 punkt 9 alusel. Tegevusluba peab olema kehtiv. Konstruktsiooniline ümberehitus Meresõiduohutuse seaduse § 2 punkt 35 mõistes on väikelaeva mootori tüübi vahetus, käituri tüübi vahetus, ühe käituri asendamine mitmega, laevakere ümberehitus, mis muudab meresõidumadusi või -ohtust, ning laevakere ümberehitus, mis oluliselt mõjutab püstuvust. Tegevusloa kehtivust saab kontrollida Majandustegevuse registrist (MTR) www.mtr.ttja.ee

Lõikega 6 sätestatakse, et seire, järelevalve ja elektroonsete andmete edastamise seadmete tehnilised tingimused ja kasutamise kord kehtestatakse Euroopa Komisjoni täiendavate rakendusaktidega.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse toetuse mitteabikõlblikud kulud

Punktidega 1–12 sätestatakse mitteabikõlblikud kulud.

Punktiga 1 sätestatakse, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artiklis 13 punktides a, b, k, l, ja m nimetatud tegevused on mitteabikõlblikud.

- a) tegevused mis suurendavad kalalaeva püügivõimust (mootorivõimsust Kw ja kogumahtuvust GT), tegevused mida tehakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 19 alusel ei ole lubatud;
- b) selliste seadmete ostmise, mis suurendavad kalalaeva võimekust leida kala. Juhul, kui kala leidmist võimaldavad funktsioonid on integreeritud näiteks navigatsiooniseadmesse või mõnda muusse seadmesse, siis ei ole sellise seadme soetamine lubatud;
- k) investeeringud kalalaevadesse, et täita toetuse taotluse esitamise ajal kehtivate liidu õigusaktide kohaseid nõudeid. Kalalaevadele kehtestatavate nõuete tähtajad on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2842 artikli 7 lõikes 5;
- l) investeeringud kalalaevadesse, mis on toetustaotluse esitamise aastale eelneva kahe kalendriaasta jooksul tegelenud kalapüügiga vähem kui 60 päeva;
- m) kalalaeva pea- või abimootori asendamine või moderniseerimine.

Punktiga 2 sätestatakse, et kulud, mis on tehtud enne taotluse PRIA-le esitamise päeva, on abikõlbmatud. Kulude all tuleb mõista, et enne toetuse taotluse PRIA-le esitamise päeva väljastatud arved, aktid, lepingud, tellimiskirjad, tehtud maksed jms on abikõlbmatud.

Punktiga 3 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud tegevused on mitteabikõlblikud neil kalalaevadel, mis on toetuse taotluse esitamise aastale eelneva kahe kalendriaasta jooksul tegelenud kalapüügiga vähem, kui 60 päeva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 13 punkti 1 alusel.

punktiga 4 sätestatakse, et mitteabikõlblik on kalalaeva mootori või abimootori soetamise kulud, sealhulgas mootori või abimootoriga seotud seadmete ostmise kulud. Ranna- ja sisevete kalalaevade mootori asendamist toetatakse EMKVF meetme „perioodi 2021 – 2027 ranna- ja sisevete kalalaeva energiatõhususe parendamise toetus“ raames. Traal- ja kaugpüügi kalalaevade pea- ja abimootrite vahetamist ei toetata, kuna mootori vahetamise tingimused on sellised, mille täitmine ei ole tõenäoline. Näiteks kehtestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 18 lõige 2 punkt d, et muude kuni 24 meetrise kogupikkusega laevade puhul ei ole uuel või moderniseeritud mootoril rohkem võimsust kui senisel mootoril ning uue mootori CO₂ heide on vähemalt 20% väiksem kui senisel mootoril. Sama artikli lõige 5 sätestab tingimused, kuidas senise mootori ja uue mootori võimust ning CO₂ heidet mõõta. Metoodika eeldaks, et laevade sõuvõllidele paigaldatakse tehnoloogia, mis mõõdab esmalt vana mootori võimsust ja sellest tulenevat CO₂ heidet ning hiljem uue asendatud mootori võimsust ja sellest tulenevat CO₂ heidet, kusjuures metoodikat tuleb rakendada laeva erinevate kiirustel ja pikema aja jooksul. Meile teadaolevalt praegu sellist tehnoloogiat Eesti laevadele paigaldatud ei ole ning selle paigaldamine on niivõrd kulukas, et 4S1 segmenti (traalpüügilaevad) kantud kalalaevade mootorite vahetamine ei ole otstarbekas.

Punktiga 5 sätestatakse, et mitteabikõlblik on kasutatud asjade ostmise kulu.

Punktiga 6 sätestatakse, et seadmete liisimine ei ole lubatud. Tegevused peavad olema ellu viidud hiljemalt 2 aasta jooksul arvates toetuse määramisest. Seega võib liisinguperiood olla maksimaalselt 24 kuud. Samuti ei ole võimalik liisingmakseid taotlejale kompenseerida, kuna ostetud seadmete omand toetuse saajale läheb üle alles siis, kui viimane liisingu osamakse on tasutud. Seega on liisingu kasutamine investeeringute tegemisel suhteliselt vähetõenäoline.

Punktiga 9 sätestatakse, et paragrahvi 2 lõikes 2 punktis 4 nimetatud seadme ostmise on lubatud ainult § 2 lõikes 2 punktis 4 nimetatud tegevuse raames. Juhul, kui § 2 lõikes 2 punktis 3 nimetaud seadmete paigaldamiseks on vajalikud ehitustööd kalalaeva pardal, siis need on lubatud.

Punktis 12 sätestatakse, et mitteabikõlblik on kulu, mis on toetatava tegevuse seisukohast põhjendamatu. Põhjendamatud on sellised kulud, mis ei ole otseselt seotud tegevuse eesmärgi saavutamise, näiteks varuosade, tööriistade, määrdeainete, kütuse jms ostmise kulu.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse nõuded ostumenetluse läbiviimisele.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetuse taotleja peab toetatava tegevuse raames tellitava töö või teenuse või ostetava vara mõistliku maksumuse väljaselgitamiseks korraldama ostumenetluse.

Lõikega 2 sätestatakse piir, mille puhul peab toetuse taotleja kavandatava töö või teenuse või ostetava vara hankimiseks võtma vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Hinnapakumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud, millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse, peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks pakkumiskutsele lisatud e-kirjaga, millega kutse on saadetud. Saadud hinnapakumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud hinnapakumused peavad olema tõendatud, näiteks hinnapakumused on allkirjastatud (digitaalse või käsiallkirjaga) või on hinnapakumusele lisatud pakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks koopia e-kirjast, millega hinnapakumuse saadi, või mõni muu dokument, mis tõendab hinnapakumuse saamist.

Kui kavandatava töö, teenuse või kauba käibemaksuta maksumus jääb alla 5000 euro, ei ole võrreldavate hinnapakumuste võtmine kohustuslik ja piisab hinnakalkulatsiooni esitamisest. Hinnakalkulatsioonis tuleb selgelt tõendada, millisel viisil töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitav. Hinnapakumusel peab olema selgelt välja toodud pakutava seadme tehniline spetsifikatsioon, kasutatavate komponentide nimetus, tööde kirjeldus jms.

Lõikega 3 sätestatakse, et piirduda saab vähema arvu hinnapakumustega, kui kolme hinnapakumuse küsimine on objektiivselt võimatu. Näiteks juhul, kui toodet pakub vähene arv tootjaid, siis selle kinnituseks võib esitada saadetud pakkumuskutsed, millele on vastatud eitavalt.

Lõikega 4 sätestatakse tingimused hinnapakumusele.

Lõikega 5 sätestatakse, et toetuse taotleja ei või hinnapakust küsida tulumaksuseaduse § 8 tähenduses endaga seotud isikutelt. Seotud isikud on järgmised:

- 1) abikaasad, elukaaslased või otse ja küljjoones sugulased;
- 2) ühte kontserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses;
- 3) juriidiline või füüsiline isik, kellele kuulub vähemalt 10% selle juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 4) isikule kuulub koos teiste temaga seotud isikutega kokku üle 50% juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 5) juriidilised isikud, kelle aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest üle 50% kuulub ühele ja samale isikule või seotud isikutele;
- 6) isikud, kellele kuulub üle 25% ühe ja sama juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 7) juriidilised isikud, kelle juhatuse või juhatust asendava organi kõik liikmed on ühed ja samad isikud;
- 8) tööandja ja tema töötaja, töötaja abikaasa, elukaaslane või otsejoones sugulane;
- 9) isik on juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige, juhtimis- või kontrollorgani liikme abikaasa või otsejoones sugulane.

Lõikega 6 sätestatakse, et toetuse taotleja ei või lõikes 2 sätestatud nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames tellitavat tööd või teenust või ostetavat vara, mis on funktsionaalselt koos toimiv või vajalik sama eesmärgi saavutamiseks. Taotleja võib jaotada toetatava tegevuse raames tellitava tööd või teenust või ostetavat vara osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Lõikega 7 sätestatakse, et toetuse taotleja ei pea valima odavaimat, kui see on objektiivselt põhjendatud. Objektiivne põhjendus ei saa olla mingi tootemargi või tootja eelistamine. Näiteks on objektiivsed asjaolud mingid spetsiifilised funktsioonid, mis parendavad seadme kasutusefektiivsust, seadme hooldus ja garantiitingimused, seadme väljavahetamise kiirus seadme rikke korral jms.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse nõuded ostumenetluse läbiviimisele riigihangete registris.

Lõikega 1 sätestatakse, et kui kavandatava töö või teenuse või vara eeldatav käibemaksuta maksumus on 60 000 eurot või sellest suurem, tuleb ostumenetlus läbi viia elektrooniliselt riigihangete registris, olenemata sellest, et toetuse taotleja ei ole hanke kohuslane riigihangete seaduse mõistes. Hanke läbiviimiseks kasutab toetuse taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHS-i tähenduses“. Ostu võib läbi viia ka peale PRIA toetuse rahuldamise otsuse saamist. Sellisel juhul esitab toetuse saaja toetatava tegevuse eelarve. Nõude viia ostumenetlus läbi elektroonselt riigihangete registris eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsi tingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Seega on oluline lähendada RHS-i tähenduses hankijatele ja RHS-i tähenduses mittehankijatele seatud nõudeid, et võimalikult avatult ja läbipaistvalt läbi viia toetusega hüvitatavate kulude tegemise aluseks olevaid hankeid või oste. Analoogset ostumenetlust rakendatakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“. Paragrahv 8 lõikes 1 ja 2 nimetatud ettevõtjad, kellele on KPS-i alusel ja korras antud kaluri või kalalaeva kalapüügiluba püügiks merel või siseveekogul, ei ole hankijad RHS-i tähenduses ning neile ei laiene RHS-i nõuded.

Lõikega 2 sätestatakse, et juhul kui toetuse taotleja korraldab ostumenetluse pärast taotluse esitamist, tuleb esitada toetuse taotlemisel prognoos. Prognoosis tuleb selgelt tõendada, millisel viisil töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav.

Lõike 3 punktidega 1–7 sätestatakse tingimused ostumenetluse korraldamisele riigihangete registris.

Lõikega 4 sätestatakse nõuded hinnapakumusele.

Lõikega 5 sätestatakse, et taotleja ei või jaotada riigihangete keskkonnas teostatavat ostu osadeks eesmärgiga eirata ostu teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui lepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või tööd. Toetuse saaja võib jaotada riigihangete keskkonnas teostatava ostu osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Lõikega 6 sätestatakse, et taotleja võib loobuda ostumenetluse korraldamisest riigihangete registris, kui see on objektiivselt põhjendatud, eelkõige kui turul puudub asjaomase töö, teenuse või pakkujate paljus. Ostumenetlusest loobumine peab olema tõendatud.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust võib taotleda äriregistris registreeritud ettevõtja, kes on selle kalalaeva omanik, mille pardal tegevuste elluviimiseks toetust taotletakse ning kellele on kalapüügiseaduse alusel ja korras antud kaluri kalapüügiluba püügiks merel või siseveekogul, või kalalaeva kalapüügiluba. Kalapüügiluba on kehtiv, kui selle eest on tasutud riigilõiv ning kaluri kalapüügiluba on välja võetud.

Lõikega 2 sätestatakse, et toetust jääaluse kalapüügi arendamiseks võib taotleda äriregistris registreeritud ettevõtja, kellele on kalapüügiseaduse alusel ja korras antud kalapüügiluba kalapüügiks merel või siseveekogul. Kalapüügiluba on kehtiv, kui selle eest on tasutud riigilõiv ning kaluri kalapüügiluba on välja võetud. § 2 lõikes 2 punktis 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks toetuse taotlemisel ei ole riiklikusse kalalaevaregistrisse kantud kalalaeva olemasolu kohustuslik.

Toetuse taotlejal peavad olema vajalikud rahalised vahendid või finantsmehhanismid, et katta tegevus ja hoolduskulud tegevuste puhul, mis hõlmavad taristuinvesteeringut või tootlikku investeeringut, et tagada investeeringute finantskestlikkus.

Lõikega 3 sätestatakse ettevõtjad, kes püüavad kala kaluri kalapüügiloa alusel (ranna- ja sisevete kalurid) ning kes soovivad küsida toetust § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks tegelevad piisaval määral majandustegevusega kalapüügi tegevusalal. Piisavaks majandustegevuseks loetakse kaluri kalapüügiloa alusel tegutseva ettevõtja toetuse taotlemisele eelnenud kalendriaasta lossitud kalapüügi esmamüügi väärtust, mis Statistikaameti avaldatud andmete kohaselt vastab nimetatud kalendriaasta vähemalt 12 kuu arvestuslikule elatusmiinimumile. Näiteks, toetust taotletakse 2025. aastal, Statistikaameti andmetel on 2024. aasta elatusmiinimum 345,8 eurot ühes kuus. Ühe kuu elatusmiinimum korrutatakse 12-ga $345,8 \times 12 = 4149,6$, seega kaluri saakide esmamüügi väärtus 2025. aastal peab olema vähemalt 4149,6 eurot.

Arvestuslik esmamüügi väärtus saadakse järgmiselt: taotleja lossimisandmed kalaliikide kaupa korrutatakse ametlike esmakokkuostuhindadega, saadud tulemust võrreldakse nimetatud kalendriaasta 1 kuu 12 kordsele arvestusliku elatusmiinimumiga. Toetuse taotleja ja PRIA saab lossimisandmed ja ametlikud esmakokkuostuhinnad Põllumajandus- ja Toiduameti koduleheküljelt www.pta.agri.ee. Andmed arvestusliku elatusmiinimumi kohta leiab Statistikaameti koduleheküljelt www.stat.ee.

Võrreldes EMKF perioodiga on EMKVF perioodil kalapüügi investeeringute puhul kehtestatud lisaks kehtiva kaluri kalapüügiloa olemasolule ka minimaalne sissetuleku määr kalapüügialasest kutsetegevusest. Muudatus võimaldab ranna- ja sisevete kalalaevade moderniseerimise ja jääaluse püügi arendamise tegevused saab suunata neile kalapüügiloa omanikele, kes tegelevad kalapüügiga kui majandustegevusega ja kellele kalapüük annab märkimisväärse sissetuleku. Lausuline ehk „üle välja“ toetus ainult kaluri kalapüügiloa olemasolu alusel tekitab olukorra, kus toetust saavad küsida ka need isikud, kes kalapüügiga üldse ei tegele või tegelevad väga vähesel määral ning seega on suur oht, et toetus ei lähe kalapüügi arendamiseks, vaid mingiteks muudeks tegevusteks. Piisava kalandusalase majandustegevuse arvutuse sidumine elatusmiinimumi tasemega annab suhteliselt paindliku võimaluse arvutuste tegemiseks, samuti järgib iga aastane elatusmiinimumi liikumine muutusi majanduskeskkonnas.

Lõike 4 punktidega 1–8 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Punktiga 5 sätestatakse, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik, kes tegeleb kalapüügiga merel või siseveekogul või vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise, turustamise või hulgi- ja jaemüügiga, ei tohi olla toime pannud karistusseadustiku §-s 209, 209¹, 210, 389¹, 391 või 393 sätestatud süütegu, mis on seotud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 lõike 3 sätestab, et ilma, et see piiraks rangemate riiklike õigusnormide kohaldamist, nagu on kokku lepitud asjaomase liikmesriigiga sõlmitud partnerluslepingus, ei ole käitaja esitatud toetustaotlus käesoleva artikli lõike 4 kohaselt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul vastuvõetav, kui asjaomane pädev asutus on teinud lõpliku otsusega kindlaks, et käitaja on EMKF-i või EMKVF-i kontekstis toime pannud direktiivi (EL) 2017/1371 artiklis 3 määratletud pettuse. Nimetatud direktiivi artiklis 3 määratletud pettused on üle võetud karistusseadustikku ja kuna partnerluslepingus ei ole Eesti rangemate õigusnormide kohaldamise võimalust ette näinud, siis piirdubki siin lõikes sätestatud süütegude loetelu vaid nendega. Samuti on oluline tuvastada

nimetatud süütegude puhul seos Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisega.

Uuena on EL tasandil (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 punktiga 5) ette nähtud ka siseveekogudel kalapüügiga tegelevate käitajate suhtes, kes on toime pannud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisi, võimalus jätta nende taotlus rahuldamata. Ehk selles punktis sätestatud nõude täitmist kontrollitakse nii merel kui ka siseveekogudel kalapüügiga tegelevate isikute suhtes.

Punktiga 6 sätestatakse, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik, kes tegeleb kalapüügiga merel või siseveekogudel või vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise, turustamise või hulgi- ja jaemüügiga, ei tohi olla taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul või Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul toime pannud kalapüügiseaduse § 75 lõikes 2 või 3, §-s 76, 77, 78 või 78¹, § 79 lõikes 2 või 3 või §-s 81, 85, 87 või 88 või karistusseadustiku §-s 279, 344, 345 või 361 sätestatud süütegu, mida käsitatakse kalapüüginõude tõsise rikkumisena kalapüügiseaduse § 71 lõike 1 punkti 1 tähenduses. Komisjoni delegeeritud määruse nr 2022/2181, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 2021/1139 Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta seoses toetustaotluste vastuvõetamatuse alguskuupäevade ja ajavahemikega, artikli 3 lõike 1 kohaselt on käitaja esitanud toetustaotlus kindlaks määratud ajavahemiku jooksul vastuvõetamatu, kui pädev asutus on kindlaks teinud, et taotluse esitanud käitaja on toime pannud nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 artikli 42 lõike 1 või nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõike 1 kohase tõsise rikkumise. Punktis 7 loetletud kalapüügiseaduse ja karistusseadustiku vastutussätted rikkumiste eest vastavad eelnimetatud EL-i määrustes nimetatud kalapüüginõuete rikkumistele. Seejuures peab Keskkonnaamet olema vastava rikkumise määratlenud tõsise rikkumisena määruse nr 1005/2008 artikli 3 lõikes 2 nimetatud kriteeriumite alusel, määratledes põhjustatud kahju, rikkumise ulatuse, selle maksumuse ja kordumise. Kui kalapüüginõuete rikkumine määratletakse tõsise rikkumisena, tehakse karistusregistrisse märke, et tegemist on kalapüügiseaduse § 71 lõike 1 punkti 1 tähenduses kalapüüginõude tõsise rikkumisega. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1139 artikli 11 lõikega 5, võivad liikmesriigid kooskõlas riigisiseste õigusnormidega kohaldada taotluste vastuvõetamatuse ajavahemikku, mis on komisjoni delegeeritud määruse nr 2022/2181 I lisas kehtestatud ajavahemikust pikem. Seejuures teatud rikkumiste korral sõltub toetuse taotluste vastuvõetamatuse periood isikule määratud rikkumispunktide arvust. Seejuures võivad liikmesriigid taotluste vastuvõetamatuse ajavahemikku kohaldada ka toetuse taotluste suhtes, mille on esitanud need siseveekogudel kalapüügiga tegelevad käitajad, kes on toime pannud riigisisestes õigusnormides määratletud raskeid rikkumisi, kuigi rikkumispunktide arvestuse süsteem siseveekogudel kalapüügiga tegelevatele isikutele ei kohaldu. Võttes arvesse nõukogu määruse nr 1224/2009 artikli 90 lõikes 4 sätestatud, mille kohaselt juhul, kui kalalaevatunnistuse omanik ei soorita kolme aasta jooksul eelmise tõsise rikkumise kuupäevast veel ühte tõsist rikkumist, kustutatakse kalalaevatunnistusel kõik tõsiste rikkumiste eest määratud punktid, millest tulenevalt ja selleks, et tagada nii merel kui ka siseveekogudel kalapüügiga tegelevate isikute ühetaoline kohtlemine, on eelnõus sätestatud, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik ei tohi olla taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul või Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul toime pannud kalapüüginõuete tõsist rikkumist.

Punktiga 8 sätestatakse, et taotlejale kuuluva § 2 lõikes 2 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud kalalaevaga on taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahel kalendriaastal püütud kala vähemalt 60 kalendripäeva. Püügipäevasid loetakse püügipäeviku alusel. Püügipäevad loetakse kokku aastate lõikes, kus juures oluline ei ole, kellele laev varem kuulus. Näiteks, laev oli registreeritud eraisiku nimele kalalaevaregistris, enne toetuse taotlemist vormistati laev ümber juriidilise isiku nimele, sellisel juhul loetakse ka neid püügipäevasid, mis tehti siis, kui laev oli eraisiku nimel, samuti toimitakse juhul, kui on toimunud laeva müümine või muu võõrandamine. Kalalaev peab toetuste taotlemisel kuuluma taotlejale, juhul kui laev kuulub füüsilisele isikule, kes on juriidilise isiku juhatuse liige, omanik või tegelik kasusaaja siis seda ei loeta omandiks.

Eelnõu kolmas peatükk sätestab nõuded toetuse taotlemisele.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse nõuded taotluse esitamisele ja taotlusele.

Lõikega 1 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 nimetatud tegevuste toetuste taotluste vastuvõtmiseks korraldatakse eraldi taotlusvoorud eraldi eelarvetega. Eelarvete suurus kehtestatakse ministri käskkirjaga. Taotluste vastuvõtmisest teavitatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja PRIA koduleheküljel.

Lõikega 2 sätestatakse, et toetuse taotlusi saab esitada ainult elektroonselt läbi PRIA e-teenuste keskkonna kalandusturu korraldamise seaduse § 7 lõige 3 alusel

Lõikega 3 sätestatakse, et ühe taotlusega saab taotleda ühe kalalaeva moderniseemist või laevale seadmete ostmist. Kahe või enama laeva koondamist ühte toetustaotlusesse ei ole lubatud, samuti ei ole lubatud erinevate tegevuste koondamine ühte taotlusesse. Näiteks, kui soovitakse teostada § 2 lõike 2 punktis 1 nimetatud tegevusi konkreetsel alusel, tuleb tegevuste elluviimiseks esitada taotlus, kui samale laevale soovitakse soetata seadmeid mis on nimetatud § 2 lõikes 2 punktis 3 tuleb esitada eraldi PRIA-le eraldi taotlus.

Lõikega 4 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktis 3 ja 4 sätestatud tegevuste elluviimiseks saab toetust taotleda seni, kuni meetmes vahendeid jätkub. Esitatud taotlusi ei hinnata ning paremusjärjestus ei koostata.

Lõike 5 punktidega 1–9 sätestatakse, millised andmed ja dokumendid taotluses esitatakse.

Punktiga 2 sätestatakse, et tuleb märkida ettevõtte suurus, näiteks mikro, väike/keskmine või suur ettevõtte.

Punktiga 3 sätestatakse, et koos taotlusega kirjeldatakse lühidalt tegevusi ja eesmäärke. Eesmärkide ja tegevuste kirjeldus peab võimaldama toetustaotlusi hinnata § 10 lõikes 1 nimetatud hindamiskriteeriumite alusel, juhul kui kirjelduses hindamiseks vajalikku informatsiooni ei ole või on see vähene saab toetustaotlus vastavas hindamiskriteeriumis 0 hindepunkti. Toetuse taotlusel tuleb märkida tegevuste alguskuupäev, mis üldreeglina võiks olla toetuse taotluse esitamise päev või esitamisele järgnev päev, kui võib omal riisikol tegevustega alustada. Tegevuste lõppkuupäev ei või olla pikem kui kaks aastat arvates PRIA toetusotsuse saamisest. Lõppkuupäeva fikseerimisel tuleb toetuse taotlejal kaaluda, kui kiiresti ta suudab tegevused lõpetada. Põhjendatud juhtudel on võimalik küsida PRIA-lt pikendust tegevuste elluviimiseks, kuid mitte pikemaks ajaks kui kaks aastat arvates PRIA toetusotsuse saamisest.

Punktiga 4 sätestatakse, et toetuse taotlusele tuleb lisada eelarve tegevuste lõikes. PRIA loob eelarve esitamiseks tarkvaralahenduse e-teenuste keskkonda.

Punktiga 6 sätestatakse, et hinnapakumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud, millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse, peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud. Näiteks on pakkumiskutsele lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud. Saadud hinnapakumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud hinnapakumused peavad olema tõendatud. Näiteks on hinnapakumused allkirjastatud (digitaalse või käsiallkirjaga) või on hinnapakumusele lisatud hinnapakumuse saamist tõendav dokument, näiteks koopia e-kirjast, millega hinnapakumuse saadi, või mõni muu dokument, mis tõendab hinnapakumuse saamist.

Lõike 6 punktiga 1 sätestatakse, et toetuse taotlusesse märgitakse EL tulemusnäitaja CR 17, mis on tootmise ja/või töötlemise ressursitõhusust parandavate isikute arv, mis võivad olla ettevõtjad, kes on tegevused ellu viinud.

Lõike 6 punktiga 2 sätestatakse, et kogutakse andmeid paragrahvis 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevusi ellu viinud noorte kalandusettevõtjate arvu kohta.

Lõike 6 punktiga 3 sätestatakse, et toetuse taotluses märgitakse ära EL tulemusnäitaja CR 15, mis on paigaldatud või täistatud kontrollvahendite arv. Kogutakse andmeid toetatud seadmete arvu kohta.

Eelnõu neljas peatükk sätestab toetuse taotluse menetlemise.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse nõuded taotluse hindamiseks.

Lõike 1 punktidega 1 – 7 sätestatakse toetustaotluste hindamiskriteeriumid. Hindamiskriteeriumeid rakendatakse ainult § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks esitatud nõuetekohaseid taotluste hindamiseks, § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks esitatud nõuetekohaseid taotlusi hinnatakse eraldi tegevustena. Hindamisel võib PRIA kaasata eriala spetsialiste ja valdkondlike eksperte.

Lõikega 2 sätestatakse, et lõikes 1 – 6 nimetatud hindamiskriteeriumide eest antakse üks hindepunkt, kui tegevus vastab sellele hindamiskriteeriumile, kui ei vasta, antakse null hindepunkti.

Lõikega 3 sätestatakse, et lõike 1 punktis 7 nimetatud hindamiskriteeriumi antakse üks hindepunkt iga viie protsendi omafinantseeringu eest. Näiteks, minimaalset omafinantseeringu määra ületatakse 5%, siis saab taotlus ühe hindepunkti, minimaalset omafinantseeringu määra ületatakse 10%, siis saab taotlus kaks hindepunkti jne. Mingeid omafinantseeringu olemasolu tõendavaid dokumente esitada ei ole vaja.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetuse taotlus vastab miinimumnõuetele ja asetatakse paremusjärjestusse, kui see on saanud lõikes 1 punktides 1 – 4 nimetatud hindamiskriteeriumide alusel vähemalt ühe hindepunkti. Hindamiskriteeriumid 1 – 4 lähtuvad meetme eesmärkidest, juhul kui mitte ühtegi meetme eesmärki ei saavutata, siis ei ole oluline ka see, kas taotleja panustab suurema omafinantseeringu tegevuste elluviimiseks, on noor kalandusettevõtja või tegevusi viiakse ellu ranna- või sisevete laeva pardal.

Lõikega 5 sätestatakse, et juhul, kui hindepunktid on võrdsed, eelistatakse taotlusi, mis on saanud enam hindepunkte lõikes 1 punktides 1 – 4 nimetatud kriteeriumide alusel. Punktides 1 – 4 nimetatud kriteeriumid tulenevad meetme eesmärkidest, seega, mida rohkem eesmarke ühe taotlusega täidetakse, seda kõrgemalt võib taotlust hinnata. Juhul, kui ka siis on hindepunktid võrdsed, eelistatakse taotlusi, mis on ajaliselt varem esitatud.

Lõikega 6 sätestatakse tingimused noore kalandusettevõtja tähendusele. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 17 lõige 2 punkt a sätestab, et esimese kalalaeva soetamisel võib toetust anda füüsilisele isikule, kes ei ole toetustaotluse esitamise kuupäeval vanem kui 40-aastane. Samuti on 40 eluaasta piiri varem kasutatud Eesti siseriiklikes toetusskeemides, näiteks „põllumajandusliku tegevusega alustava noore ettevõtja toetus“, seepärast on põhjendatud hindamiskriteeriumis analoogilise vanusepiiri kasutamine. Juhul kui äriühingul on mitu tegelikku kasusaajat, siis peavad alla 40-aastased olema kõik kasusaajad. Nooreks kalandusettevõtjaks loetakse isikut, kes on toetuse taotluse esitamise päeval kuupäeval kuni 40-aastane, ehk juhul, kui toetuse taotlus esitatakse taotleja 40-aastaselt sünnipäeval, loetakse taotleja nooreks kalandusettevõtjaks.

Lõikega 7 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktis 3 ja 4 nimetatud tegevuste elluviimiseks esitatud taotlusi ei hinnata ja paremusjärjestust ei moodustata.

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamisele ja rahuldama jätmisele

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA kontrollib toetuse taotluses esitatud andmete õigsust ja toetuse saamise nõuetele vastavust, lähtudes kalandusturu korraldamise seaduse §-st 43 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 lõikest 6.

Lõikega 2 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste elluviimise korral moodustatakse toetustaotlustest paremusjärjestus hindamistulemuste alusel, toetuse saavad taotlused, mille hindepunktide summa on kõrgem.

Lõikega 3 sätestatakse, et § 2 lõikes 2 punktis 3 ja 4 nimetatud tegevuste elluviimise korral PRIA teeb toetuse taotluse rahuldamise otsuse arvestades ajaliselt varem esitatud taotlusi, kuna toetuste taotlusi ei hinnata ja paremusjärjestust ei koostata.

Lõikega 4 sätestatakse, et PRIA teeb toetuse taotluse mitterahuldamise otsuse järgmistel juhtudel:

- 1) toetuse taotleja, taotlus või kavandatav tegevus ei vasta nõuetele, mis on taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele esitatud;
- 2) toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealset kontrollimist;
- 3) taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus.

Lõikega 5 sätestatakse tähtaeg, mille jooksul peab PRIA tegema taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. Tähtpäeva hakatakse lugema sellest kuupäevast, millal toetuse taotleja esitas PRIA-le nõuetekohase taotluse. § 2 lõikes 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste elluviimisel tehakse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus 30 tööpäeva jooksul arvates nõuetekohaste dokumentide saamisest. § 2 lõikes 2 punktis 3 ja 4 nimetatud tegevuste elluviimisel 20 tööpäeva jooksul arvates nõuetekohaste dokumentide saamisest.

Eelnõu viies peatükk sätestab nõuded toetuse saajale ja toetuse maksmisele.

Eelnõu §-ga 12 sätestatakse toetuse saaja kohutused.

Lõikega 1 sätestatakse, et toetuse taotleja peab tagama ostetud vara sihipäraselt kasutama vähemalt 5 aasta jooksul arvates viimase toetusosa maksmisest PRIA poolt. Ostetud vara peab olema töökorras ja hooldatud. Juhul, kui vara on hävinud või kasutuskõlbmatu enne sihipärase kasutamise perioodi lõppu, tuleb taotlejal oma vahenditest soetada samaväärne vara ning teavitada uue vara soetamisest PRIAt. Teine võimalus on saadud toetus tagasi maksta, vastavalt ajalisele proportsioonile, mis soetatud vara oli võimalik sihipäraselt kasutada. See tähendab, et toetuse taotleja ei pea sellisel juhul maksuma tagasi kogu toetust ning tagasi makstava toetuse suurus sõltub iga toetuse taotluse asjaoludest.

Lõike 2 punktidega 1–6 sätestatakse toetuse saaja kohutused, mida toetuse saaja peab täitma sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Lõike 3 punktidega 1–5 sätestatakse täiendavad toetuse saaja kohutused, mis on seotud lühema perioodiga kui sihipärase kasutamise periood.

Lõike 3 punktiga 1 sätestatakse, et tegevused peavad olema ellu viidud toetuse rahuldamise otsuses märgitud tähtpäevaks, mis ei või olla pikem kui kaks aastat arvates toetuse taotluse rahuldamise otsuse tegemise kuupäevast. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060 artikli 63 lõikes 2 sätestatule peab tegevused ellu viima hiljemalt 31. detsembriks 2029. a. Perioodi lõpus, kui toetuse taotluse rahuldamise otsuse ja 31. detsembri 2029. a vahele võib jääda vähem kui kaks aastat, siis lüheneb ka selle võrra tegevuste elluviimise aeg.

Lõike 3 punkriga 2 sätestatakse, et erandina punktis 1 sätestatule, peab § 2 lõikes 2 punktis 2 nimetatud toetatava tegevuse (jääaluse kalapüügi arendamine) ellu viima, sealhulgas esitama tegevusega seotud kuludokumendid PRIA-le 6 kuu jooksul arvates toetusotsuse saamisest. Kuna jääaluse kalapüügi arendamise tegevuse juures on tegemist ainult seadmete ostmisega on lühem elluviimise tähtaeg põhjendatud.

Lõike 3 punkriga 3 sätestatakse, et erandina punktis 1 sätestatule, pead § 2 lõikes 2 punktis 4 nimetatud toetatava tegevuse (nutiseadmete soetamine) ellu viima, sealhulgas esitama tegevusega seotud kuludokumendid PRIA-le 2 kuu jooksul arvates toetusotsuse saamisest. Kuna § 2 lõikes 2 punktis 4 nimetatud tegevuste elluviimiseks on vajalik ainult seadmete ostmine on lühem elluviimise tähtaeg põhjendatud.

Eelnõu §-ga 13 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord.

Lõike 1 punktidega 1–6 sätestatakse andmed, mis tuleb esitada koos maksetaotlusega.

Nõuded arve, maksekorralduse ja hinnapakkumuse omavahelistele seostele. Näiteks maksekorraldusele tuleb märkida arve või arvete numbrid, mida konkreetse maksega tasuti. Teenuse või kauba eest koostatud arve peab sisaldama samu andmeid, mis on kantud hinnapakkumusele või kalkulatsioonile. Näiteks, kui hinnapakkumusel on märgitud teenuse sisuks mingi kindlate andmetega seadme ostmine, siis peab ka arvel olema märgitud teenuse sisuks samasuguse seadme ostmine, mis on samasuguste tehniliste karakteristikutega, nagu on märgitud hinnapakkumusel. Kuludokumentide võrdlemisel peab olema PRIA-l võimalik tuvastada, et tasuti konkreetse arve eest ja teenuse sisuks on just see teenus või kaup, millele hinnapakkumus on küsitud või kalkulatsioon koostatud.

Lõikega 2 sätestatakse, et juhul kui kalalaeva pardal teostatud tööd on kalalaeva ümberehitus, sealhulgas väikelaeva konstruktsiooniline ümberehitus, tuleb koos viimase maksetaotlusega esitada kalalaeva tehnilise ülevaatus akt.

Lõikega 3 sätestatakse nõuded maksetaotluse kontrollimisele.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetus makstakse välja siis, kui toetuse taotleja on tegevused nõuetekohaselt ellu viinud ning ostetud vara on võimalik sihipäraselt kasutada ning ostetud varale on PRIA poolt läbi viidud kohapealne kontroll. Kohapealne kontroll võib olla ka riskipõhine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikkel 74 lõikes 2 sätestatule. Kohapealsed kontrollid võivad olla riskipõhised ja proportsionaalsed eelnevalt kindlaks määratud riskidega, seega ei ole vaja kõiki toetusobjekte kohapeal kontrollida ning võib kasutada muid tõetusvahendeid, näiteks fotomaterjal jms. Kalalaeva või jääaluseks kalapüügi arendamiseks soetatud seadmeid võib kasutada enne PRIA kontrolli teostamist.

Lõikega 5 sätestatakse, et PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui selgub, et toetuse taotleja ei vasta meetme määruses kehtestatud nõuetele. PRIA teeb EMKVF-i toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi.

Lõikega 6 sätestatakse tähtaeg, mille jooksul peab PRIA tegema toetuse maksmise või toetuse maksmisest keeldumise otsuse. Otsuse tehakse 30 tööpäeva jooksul arvates nõuetekohaste dokumentide saamisest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Üleminekufondi ja Euroopa Merendus-, kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artikli 34 lõike 1 punktid a ja c ja artikli 34 lõike 1 punkt b. Toetatakse tegevusi, mis on suunatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.7.2021, lk 1–49), artiklis 29 sätestatud erieesmärgi saavutamisele.

4. Määruse mõjud

EMKVF-i meede „Perioodi 2021 – 2027 kalapüügi investeeringutoetus“ avaldab positiivset mõju keskkonnale, ettevõtlusele, maapiirkonna majandusarengule ja kaudset mõju riigi valitsemisele.

Eesti kalandussektoris tegutseb 2024 aasta andmetel ranna- ja sisevete püügil 1428 kalapüügiloa omanikku ning püügilubadele on kantud ca 2300 kalurit. Traalpüügisektoris tegutseb 17 ettevõtet ja kaugpüügisektoris 3 ettevõtet.

Meetme majanduslik mõju avaldub eelkõige selles, et kalalaevade pardal tehtavad investeeringud suurendavad energia efektiivsemat kasutamist kalalaevade pardal, samuti pakutakse toetusmeetmega taotlejatele võimalust parendada laevameeskondade heaolu, parendada töötingimusi ja suurendada tööohutust ning parendada püütud saakide kvaliteeti ja hoiutingimusi kalalaeva pardal. Ranna- ja sisevete kalapüügiloa omanikele võimaldatakse arendada jääalust kalapüüki, pikendades seeläbi perioodi, millal on võimalik tegeleda kalapüügiga ja saada kalapüügist tulu. Meede suurendab Eesti kalandusettevõtjate konkurentsivõimet, vähendab kulutusi kalapüügitegevusele, aitab kaasa Eesti kalalaevastiku uuendamisele ja kaasajastamisele.

Positiivsed keskkonnamõjud ilmnevad eelkõige energia efektiivsemal kasutamisel kalalaevade pardal ja laevade käitamisel, soodustatakse investeeringuid, mis vähendavad aluste kütusekulu ja seega ka atmosfääri paisatavate kasvuhoonegaaside hulka.

Meetme regionaalne mõõde avaldub eelkõige selles, et valdav osa ranna- ja sisevete kutselistest kaluritest tegutsevad maapiirkondades ning maapiirkondade ettevõtjate majandustegevuste toetamine loob uusi võimalusi toimetulekuks, aitab kaasa töökohtade loomisele maapiirkondades ja sotsiaalse elujõulisuse tõusule.

Mõjud riigi valitsemisele ilmnevad eelkõige selles, et meetmega toetatakse laevade liikumise seireseadmete ja elektrooniliste andmeedastusseadmete ostmist püükide deklareerimiseks. Samuti kaamerasüsteemide ning mootorivõimsuse pideva seire seadmete ostmine traal- ja kaugpüügi laevadele. Meetme raames tehtud tegevused võimaldavad tulevikus koguda andmeid, mis on oluliseks sisendiks kalanduspoliitiliste ostuste tegemisel.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme raames antavat toetust rahastatakse 70% ulatuses EMKVF-ist ja 30% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Kontrolli- ja järelevalve seadmete toetuse meetme eelarve on 1 012 265 eurot, sealhulgas 708 586 eurot EL-i osa ja 303 679 eurot Eesti riigieelarve osa. Kalapüügi investeeringute meetme eelarve on 2 972 502 eurot, sealhulgas 2 080 751 eurot EL-i osa ja 891 751 eurot Eesti riigieelarve osa. Toetuse taotluste ja väljamakse taotluste menetlemisega seotud kulud PRIA-le ja meetme rakendamise kulud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile nähakse ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarves.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Kliimaministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu saadetakse arvamuse saamiseks PRIA-le, kalanduse kohalikele tegevusrühmadele ja traal- ja kaugpüügi ettevõtetele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler